

НІЧ У ПЕКЛІ

— Коли-б бога не було, треба-б було його вигадати. Та хитрі цигани з „Сорочинського ярмарку“ Вольтера не читали. Сама природа складного циганського ремесла виробила з них скептиків не згірших від французьких раціоналістів освіченого XVIII століття.

Циган уподобав Гришкових волів. А Гришко покохав дівчину, але засватати її, через упертість матері—сваркої Хиврі, не пощастило.

— А продаси волів за двадцять,—сказав циган,—наколи ми примусимо Черевика віддати нам Параску?

Ударизи по руках.

І напустив циган чортівні по Сорочинцях, зарохкав чортом, на свиню перетворившись, розкидав шматки червоної свитки. Не ярмарок—світу кінець. Хто в бога вірить,—хреститься. А циган, ані чорта, ні бога не боючися, прибутки рахує.

А тепер закриємо Гоголя. 10 година. Час на нічне знімання до режисера Гричера, що „накручує“ веселий фільм про червону свиню, про свинячі рийки та Солопія Черевика, що в дурні пошився.

У другім павільйоні тхне вугіллям та смолою, як у пекаї. Це від безформених скель та гротів, що їх густо вкрито чорною фарбою. З-під казанів, пороблених з пап'є-манше, вітрогони роздмухують наперове полум'я. Нерівними уступами закрадаються чудернацькі фігури: одні втягнені у фраки та червоні трико, інші—голі, з шарами червонуватого кольору пудри на тілі. Вуха й носи з гумозу. Кошлаті хвости.

Зроблено за всіма правилами демонології.

— Знімання починаємо. Грішники та чорти по місцях! Наготовилися...

Знімають загальну сцену. Вихід грішників. На першій плані вишикувалися „фрачні“ чорти (це аристократія пекла) з ціпками. Оддалік пекельний „пролетаріат“ перемішує в казанах смолу.

Кляцкання петард. Зірками розсипається фейверк. Густий дим змагається з промінням горішніх та бокових ламп.

— 5 метрів... — напів-запитуючи кидає оператор Веріго-Доровський у бік режисера.

— Стій!

Півгодни на перевірювання ательє. Робиться холоднувато. Голі чорти, корчу-

чись, товпляться, присівши біля грубки в сусідній залі. Зрештою закурити можна. Чутно розмови про справи щоденні, земні:

— Чи покличуть на завтрашні знімання? Коли сьогодні відпустять? Карбованив одинадцять, мо, заробимо. Тільки-б не затримали платні.

Режисер Гричер, перегортуючи сторінки робочого сценарія, поспішаючи, пояснює:

— Одного разу за якусь провинну вигнали чорта з пекла... Ось це й усе, що є в Гоголя. Я вирішив розгорнути цей епізод на 127 кадрів. Знімання, як бачите, затягається: знімаємо другу ніч, а ще три попереду. Матимем ексцентричну інтермедію:

„Побут та вдача пекла“.

Завдання постановщика — уникнути зампуки, подаль відійти від традиційної вальпургієвої ночі.

Як найбільше гротеску. Несподіванок. Атракціонів.

Проте, зараз самі побачите. Ми починаємо знімати.



У середніх та крупних планах накручуються кадри атракціонів.

Грішники лижуть розпечену сковороду. Апарат трохи пересувають,— і око об'єктиву схоплює... примус, що на ньому гріється сковорода.

Апарат переносять з одного кінця пекла на другий.

Ось—чорт-розпорядчик говорить по телефону.

Другий милується зі звуків грамофонної платівки.

Третій...

Але досить на сьогодні.

Сьогодні вже давно перетворилося на завтра.

Ніч у пеклі скінчилася Ущухає сердитий прожектор — „Распутін“. Завмерло гудіння трьохсоток. Помреж записує акторів для дальшого знімання.

6 година ранку.

Біля воріт фабрики гуркоче пантажний автомобіль.

М. Лядов

Пекло з „Сорочинського ярмарку“. Вгорі: чорт-секретар. Внизу: пекельна кара для балакунів.